YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

14 päivänä syyskuuta 2000 *

Asiassa C-343/98,

jonka Pretore di Pinerolo (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Renato Collino ja

Luisella Chiappero

vastaan

Telecom Italia SpA

ennakkoratkaisun työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY (EYVL L 61, s. 26) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit C. Gulmann ja J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Renato Collino ja Luisella Chiappero, edustajinaan asianajajat C. Dal Piaz ja S. Viale, Torino,

— Telecom Italia SpA, edustajinaan asianajajat R. Pessi ja M. Rigi Luperti, Rooma,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään liittovaltion kanslerinviraston ylitarkastaja C. Pesendorfer,

— Suomen hallitus, asiamiehenään valtionasiamies H. Rotkirch,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies R. Magrill, avustajanaan barrister C. Lewis,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja D. Gouloussis ja oikeudellisen yksikön virkamies A. Aresu,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Renato Collinon ja Luisella Chiapperon, edustajinaan C. Dal Piaz ja S. Viale, Telecom Italia SpA:n, edustajanaan M. Rigi Luperti, Suomen hallituksen, asiamiehenään valtionasiamies T. Pynnä, ja komission, asiamiehinään D. Gouloussis ja oikeudellisen yksikön virkamies E. Traversa, 25.11.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.1.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Pretore di Pinerolo on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 3.9.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 21.9.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY (EYVL L 61, s. 26; jäljempänä direktiivi) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa Collino ja Chiappero vastaan Telecom Italia SpA (jäljempänä Telecom Italia).

Yhteisön oikeussäännökset

3 Direktiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.

4 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että ne luovuttajan oikeudet ja velvollisuudet, jotka johtuvat 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun luovutuksen tapahtuessa voimassa olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta, siirtyvät tällaisen luovutuksen vuoksi luovutuksensaajalle.

Kansalliset oikeussäännökset

5 Direktiivi on Italiassa pantu täytäntöön siviililain 2112 §:llä, jossa säädetään muun muassa, että kun yritys luovutetaan, työsuhde jatkuu luovutuksensaajan kanssa ja työntekijä säilyttää kaikki siihen perustuvat oikeudet.

6 Julkishallinnon organisaation kehittämisestä ja julkishallinnon palvelusuhteita koskevan lainsäädännön tarkistamisesta 3.2.1993 annetun asetuksen nro 29 (Gazzetta Ufficiale di Repubblica Italiana, jäljempänä GURI nro 30, 3.2.1993, säännönmukainen täydennysosa; jäljempänä asetus nro 29/93) 34 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna, säädetään, että kun viranomaisten, julkisoikeudellisten yksiköiden tai niiden laitosten taikka osien harjoittama toiminta luovutetaan tai annetaan apporttina julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle, siviililain 2112 §:ää sovelletaan viimeksi mainittujen palvelukseen siirrettyihin henkilöihin, jos erityissäännöksissä ei muuta säädetä.

7 Posti- ja televiestintäministeri valtuutettiin televiestintäalan uudistamisesta 29.1.1992 annetun lain nro 58 (GURI nro 29, 5.2.1992; jäljempänä laki nro 58/92) 1 §:n 1 momentilla luovuttamaan yksinoikeuden siihen saakka posti- ja televiestintähallinnon ja Azienda di Stato per i servizi telefonicin (jäljempänä ASST) hoitamien yleisön käyttöön tarkoitettujen televiestintäpalvelujen tarjoamiseen valtion omistaman holdingyhtiö Istituto per la ricostruzione industrialen (jäljempänä IRI) tätä varten perustamalle yhtiölle. Laissa nro 58/92 säädettiin myös, että kaikki kyseisten palvelujen tarjoamiseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet siirtyivät uudelle yhtiölle ja että ASST:n toiminta lopetetaan.

8 Lailla nro 58/92 otettiin lisäksi käyttöön erityisjärjestelmä, jolla poiketaan siviililain 2112 §:n mukaisesta liikkeenluovutusta koskevasta yleisestä oikeusjärjestelmästä. ASST:n työntekijöillä oli ensinnäkin mahdollisuus joko pysyä julkisyhteisön palveluksessa tai siirtyä luovutuksensaajana olevan uuden yhtiön työntekijöiksi (4 §:n 3 momentti). Edelleen lain nro 58/92 mukaan ammattiliittojen oli työehtosopimusneuvotteluissa varmistettava, että uuden yhtiön työntekijöiden "kokonaispalkka ei alita heidän aiemmin saamaansa palkkaa" (4 §:n 5 momentti). Lopuksi henkilökunnalla, joka ei ollut halunnut pysyä julkisyhteisön palveluksessa, oli oikeus palvelusuhteen päättymisen johdosta maksettavaan korvaukseen (trattamento di buonuscita), joka oli maksettava sinä päivänä, jona palvelussuhde julkisyhteisön kanssa päättyi (5 §:n 5 momentti).

9 Posti- ja televiestintäministeri luovutti 29.12.1992 tekemällään päätöksellä (GURI nro 306, 31.12.1992) posti- ja televiestintähallinnon ja ASST:n hoitamia yleisön käyttöön tarkoitettuja televiestintäpalveluja koskevan toimiluvan Iritel SpA:lle (jäljempänä Iritel). IRI:n toinen tytäryhtiö, Società italiana per le telecommunicazioni SpA (jäljempänä SIP), fuusioitui 18.4.1994 Iritelin kanssa ja otti tämän jälkeen nimekseen Telecom Italia SpA.

Pääasia

10 Collino ja Chiappero työskentelivät 31.10.1993 asti ASST:ssa, joka oli valtion laitos ja jonka toimialaan kuului tuolloin tiettyjen yleisön käyttöön tarkoitettujen televiestintäpalvelujen tarjoaminen Italiassa. Lain nro 58/92 mukaisesti heidät siirrettiin 1.11.1993 Iritel-yhtiöön, jonka IRI oli perustanut ASST:n seuraajaksi. SIP, josta oli tullut Telecom Italia fuusioiduttuaan Iritelin kanssa, otti heidät palvelukseensa 16.5.1994.

11 Collino ja Chiappero, jotka ovat nykyisin eläkkeellä, nostivat 16.10.1997 Pretore di Pinerolossa kanteen Telecom Italiaa vastaan riitauttaen ne ehdot, joilla heidät oli siirretty ASST:sta Iritelin palvelukseen.

12 Kantajat ovat ensinnäkin väittäneet, että muun muassa Iritelin ja SIP:n sekä alan edustavimpien ammattiliittojen välillä 8.4.1993 tehty työehtosopimus, jolla pyrittiin täytäntöönpanemaan lain nro 58/92 4 § 5 momentti, on osittain mitätön. Tässä työehtosopimuksessa määrättiin nimittäin, että Iritelin palvelukseen siirrettyjen ASST:n entisten työntekijöiden 1.11.1993 lähtien kertyvien palvelusvuosien perusteella suoritettavat palkankorotukset oli laskettava tuolloin voimassa olleen Contratto Colletivo Nazionale Lavoratorin (valtakunnallinen työehtosopimus) 24 artiklan 3 kohdassa määrättyjen, uusia työntekijöitä koskevien perusteiden mukaisesti. Kantajat puolestaan katsovat, että heihin olisi pitänyt soveltaa tämän työehtosopimuksen 24 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrättyjä, SIP:n palveluksessa työehtosopimuksen tekohetkellä eli 30.6.1992, olleiden työntekijöiden palvelusvuosien kertymistä koskevia laskentasääntöjä. Pääasian kantajien mukaan tällainen ratkaisu, jossa otetaan huomioon heidän työsuhteidensa jatkuminen keskeytyksettä siitä lähtien, kun he tulivat ASST:n palvelukseen, on siviililain 2112 §:n mukainen, sillä kyseisen säännöksen mukaan yrityksen luovutuksen yhteydessä työsuhde jatkuu luovutuksensaajan kanssa.

13 Collino ja Chiappero ovat toiseksi riitauttaneet sen, että palvelussuhteen päättymisen johdosta maksettava korvaus, johon kaikilla julkisyhteisön palveluksessa olevilla työntekijöillä on oikeus palvelussuhteen päättyessä, maksettiin heille heidän lähtiessään ASST:n palveluksesta, eivätkä he heistä riippumattomista

syistä voineet maksaa tätä korvausta takaisin SIP:lle. Viimeksi mainitussa tapauksessa työsuhteen päättymisen johdosta maksettava korvaus (trattamento di fine rapporto), johon kaikilla yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevilla työntekijöillä on oikeus, kun heidän työsuhteensa päättyvät, ja joka maksettiin kantajille, kun he siirtyivät eläkkeelle, olisi laskettu heidän kaikkien palvelusvuosien perusteella. Tämä kertaluonteinen korvaus olisi ollut määrältään suurempi kuin heille maksetut kaksi korvausta.

14 Telecom Italia on väittänyt, että nämä kaksi vaatimusta ovat perusteettomia, koska ASST:n ja Iritelin välillä ei ollut tapahtunut siviililain 2112 §:ssä tarkoitettua yrityksen luovuttamista. ASST:n kaltainen julkinen yksikkö ei ensinnäkään ole tässä säännöksessä tarkoitettu yritys, ja toiseksi kyseisen liiketoiminnan harjoittaminen edellytti hallinnollista toimilupaa.

15 Kansallinen tuomioistuin katsoo ennakkoratkaisupyynnössään ensinnäkin, että nyt esillä olevassa asiassa on tapahtunut tosiasiallinen yrityksen luovuttaminen, koska ASST:n koko omaisuus ja kaikki sen oikeudet on luovutettu Iritelille ja koska lähes kaikki ASST:n työntekijöistä on otettu Iritelin palvelukseen tekemään samoissa tiloissa aiemmin suorittamiaan työtehtäviä.

16 Kansallinen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että vaikka direktiivi onkin saatettu Italian oikeusjärjestyksen osaksi siviililain 2112 §:llä, asetuksen nro 29/93 34 §:ssä säädetään, että tätä säännöstä sovelletaan julkisoikeudellisen laitoksen ja yksityisoikeudellisen yrityksen väliseen yrityksen luovuttamiseen ainoastaan, jos erityissäännöksissä ei muuta säädetä. Lailla nro 58/92 on kuitenkin otettu käyttöön erityisjärjestelmä, jolla poiketaan liikkeenluovutusta koskevasta yleisestä oikeusjärjestelmästä. Näin ollen pääasian kantajat eivät Italian oikeuden mukaan voi vaatimustensa tueksi vedota siviililain 2112 §:ään.

17 Kansallinen tuomioistuin epäilee kuitenkin sitä, onko lailla nro 58/92 käyttöönotettu poikkeusjärjestelmä yhteensopiva direktiivin kanssa. Se pohtii ensinnäkin, sovelletaanko direktiiviä julkisen laitoksen ja sellaisen

yksityisoikeudellisen yhtiön väliseen luovutukseen, jota toinen julkinen laitos valvoo viranomaisten tekemien päätösten ja hallinnollisen toimiluvan perusteella. Toiseksi se kysyy, missä laajuudessa direktiivi edellyttää luovuttajan oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyvän luovutuksensaajalle, jos direktiiviä voidaan soveltaa.

18 Koska Pretore di Pinerolo on katsonut, että asian ratkaisu riippuu direktiivin tulkinnasta, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko direktiivin 77/187/ETY 1 artiklaa sovellettava lailla hyväksyttyyn ja ministeriön päätöksellä täytäntöönpantuun oikeustoimeen, jolla valtionhallintoon välittömästi kuuluva julkisen laitoksen hoitama yritys luovutetaan vastiketta vastaan sellaiselle yksityisoikeudelliselle yhtiölle, jonka on perustanut ja jonka osakkeet omistaa toinen julkinen yritys, jos luovutetun liiketoiminnan harjoittaminen perustuu yksityisoikeudelliselle yhtiölle myönnettyyn hallinnolliseen toimilupaan?

Jos edellä esitettyyn kysymykseen vastataan myöntävästi,

2) a) velvoittaako direktiivin 77/187/ETY 3 artiklan 1 kohta luovutuksensaajaa jatkamaan luovuttajan kanssa olevia työsuhteita siten, että työntekijän palvelusaika katsotaan alkaneeksi siitä ajankohdasta, jona hän tuli luovuttajan palvelukseen ja siten, että työntekijällä on oikeus kertaluonteiseen työsuhteen päättymisen johdosta maksettavaan korvaukseen, joka on laskettu koko sen ajan perusteella, jonka työntekijä on ollut luovuttajan ja luovutuksensaajan palveluksessa,

b) onko direktiivin 3 artiklan 1 kohtaa joka tapauksessa tulkittava siten, että luovutuksensaajan vastattaviksi siirtyviin työntekijän 'oikeuksiin' kuuluvat myös työntekijän luovuttajan palveluksessa ollessaan saavuttamat,

kertyneen palvelusajan kaltaiset edut, jos rahamääräiset oikeudet määräytyvät luovutuksensaajaa velvoittavan työehtosopimuksen mukaan näiden etuuksien perusteella?"

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

19 Telecom Italia väittää, ettei kansallisen tuomioistuimen esittämiä ennakkoratkaisukysymyksiä voida ottaa tutkittaviksi, koska viimeksi mainittu ei missään tapauksessa voi soveltaa direktiivin säännöksiä pääasiassa, jossa asianosaisina on yksinomaan yksityisiä oikeussubjekteja.

20 On totta, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivi ei voi sellaisenaan luoda velvoitteita yksityisille eikä siihen siten voida sellaisenaan vedota yksityisiä vastaan (ks. mm. asia C-91/92, Faccini Dori, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. I-3325, 20 kohta, ja asia C-192/94, El Corte Inglés, tuomio 7.3.1996, Kok. 1996, s. I-1281, 15 kohta).

21 On kuitenkin syytä muistuttaa, että kansallisen tuomioistuimen on kansallista lainsäädäntöä soveltaessaan, riippumatta siitä, onko kyse direktiiviä edeltävistä vai sen jälkeen annetuista säännöksistä, tulkittava kansallista lainsäädäntöä mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta direktiivillä tavoiteltu tulos saavutettaisiin ja näin ollen noudatettaisiin EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan kolmatta kohtaa (josta on tullut EY 249 artiklan kolmas kohta) (ks. mm. em. asia Faccini Dori, tuomion 26 kohta, ja asia C-63/97, BMW, tuomio 23.2.1999, Kok. 1999, s. I-905, 22 kohta).

22 Lisäksi silloin, kun yksityiset oikeussubjektit voivat vedota direktiiviin valtiota vastaan, he voivat tehdä tämän riippumatta siitä, toimiiko valtio työnantajana vai viranomaisena. Molemmissa tapauksissa on tarpeen välttää tilanne, jossa

valtio voisi hyötyä siitä, että se ei ole noudattanut yhteisön oikeutta (ks. mm. asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 723, 49 kohta ja asia C-188/89, Foster ym., tuomio 12.7.1990, Kok. 1990, s. I-3313, 17 kohta).

23 Yhteisöjen tuomioistuin on näin ollen katsonut, että elin, joka oikeudellisesta muodostaan riippumatta on valtion toimenpiteen nojalla ja valtion valvonnan alaisuudessa velvollinen tarjoamaan yleisen edun mukaisia palveluja ja jolla tästä syystä on erityisiä toimivaltuuksia, jotka poikkeavat niistä oikeuksista, jotka johtuvat yksityisten oikeussubjektien välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä, kuuluu sellaisten kokonaisuuksien joukkoon, joita vastaan voidaan vedota sellaisiin direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välittömiä oikeusvaikutuksia (em. asia Foster ym., tuomion 20 kohta).

24 Kansallisen tuomioistuimen tehtäviin kuuluu edellä olevat seikat huomioon ottaen tarkistaa, voidaanko direktiiviin vedota Iriteliä, jonka seuraaja Telecom Italia on, vastaan.

25 Ennakkoratkaisukysymyksiin on syytä vastata edellä esitetyistä huomioista aiheutuvin varauksin.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

26 Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko direktiivin 1 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sitä voi-

daan soveltaa tilanteessa, jossa yleisön käyttöön tarkoitettuja televiestintäpalveluja tarjoava, valtion hallintoon kuuluvan julkisen laitoksen hoitama kokonaisuus luovutetaan viranomaisten tekemien, hallinnollista toimilupaa koskevien päätösten perusteella vastiketta vastaan sellaiselle yksityisoikeudelliselle yhtiölle, jonka on perustanut ja jonka osakkeet omistaa toinen julkinen laitos.

27 Telecom Italia katsoo, ettei direktiiviä voida soveltaa tällaisessa tilanteessa, koska luovutus ei perustu 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen eikä sulautumiseen. Direktiivissä edellytetään lisäksi, että luovutuksen kohteena on liiketaloudellinen kokonaisuus. Huolehtiessaan yleisön käyttöön tarkoitettujen televiestintäpalvelujen tarjoamisesta ASST tarjosi yhteiskunnallisen yleisen edun mukaisen palvelun, eikä sillä ollut liiketaloudellisia tavoitteita.

28 Collino ja Chiappero sekä Itävallan, Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä komissio sitä vastoin katsovat yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön viitaten, että direktiiviä sovelletaan, koska kyseinen luovutus on koskenut liiketaloudellista toimintaa harjoittavaa kokonaisuutta. Heidän mukaansa sillä, että tämä kokonaisuus on alun perin kuulunut valtiolle, että tämä luovutus perustuu lakiin ja päätökseen tai sillä, että toiminnan harjoittamiseen sovelletaan hallinnollista toimilupajärjestelmää, ei voida kumota tätä johtopäätöstä.

29 Komissio toteaa kuitenkin, että ASST:n työntekijät olivat julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa siihen saakka kunnes heidät siirrettiin Iriteliin. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin katsonut, että direktiiviin voivat vedota ainoastaan sellaiset henkilöt, joita kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä jo tavalla tai toisella suojataan työntekijöinä (asia 105/84, Danmols Inventar, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2639, 27 kohta). Komissio katsoo kuitenkin — ja Suomen hallitus on siihen istunnossa yhtynyt — että direktiiviä sovellettaisiin, jos ilmenisi, että ASST:n työntekijät olivat suorittaneet pääasiallisesti samanlaisia tehtäviä kuin sellaisen yksityisoikeudellisen yhtiön työntekijät, jonka on noudatettava kansallista työlainsäädäntöä. Tämä tulkinta saa komission mukaan tukea siitä, että

direktiivin 3 artiklassa viitataan työsopimusten lisäksi myös yleisemmin työsuhteeseen.

30 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiiviä sovelletaan liiketaloudellista toimintaa harjoittavan yksikön luovutukseen, tavoittelipa yksikkö voittoa tai ei (ks. mm. asia C-382/92, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 8.6.1994, Kok. 1994, s. I-2435, 44—46 kohta).

31 Direktiivissä tarkoitettuna yrityksen luovutuksena ei sitä vastoin pidetä julkisyhteisön rakenteen uudelleenjärjestämistä tai hallinnollisten tehtävien siirtämistä julkisyhteisöltä toiselle. Näissä tilanteissa luovutus koskee näet ainoastaan toimintoja, joissa käytetään julkista valtaa (asia C-298/94, Henke, tuomio 15.10.1996, Kok. 1996, s. I-4989, 14 ja 17 kohta).

32 Näin ollen se, että luovutetun palvelun on antanut suoritettavaksi julkisyhteisö, kuten kunta, ei aiheuta sitä, että direktiiviä olisi mahdotonta soveltaa, jos kyseiseen toimintaan ei liity julkisen vallan käyttöä (yhdistetyt asiat C-173/96 ja C-247/96, Hidalgo ym., tuomio 10.12.1998, Kok. 1998, s. I-8237, 24 kohta).

33 Yhteisöjen tuomioistuin on — kylläkin kilpailuoikeudellisessa yhteydessä, mutta tämä ratkaisu soveltuu myös nyt esillä olevaan asiaan — katsonut, että yleisten televiestintälaitteiden hoitaminen ja niiden käyttöön asettaminen käyttäjiltä perittävää maksua vastaan on yritystoimintaa (asia 41/83, Italia v. komissio, tuomio 20.3.1985, Kok. 1985, s. 873, 18 kohta ja, implisiittisesti, yhdistetyt asiat C-271/90, C-281/90 ja C-289/90, Espanja ym. v. komissio, tuomio 17.11.1992, Kok. 1992, s. I-5833). Lisäksi se seikka, että yleisen televerkon hoitaminen on uskottu julkishallintoon kuuluvalle yksikölle, ei merkitse sitä, etteikö viimeksi mainittua pidettäisi julkisena yrityksenä (asia C-69/91, Decoster, tuomio

27.10.1993, Kok. 1993, s. I-5335, 15 kohta ja asia C-92/91, Taillandier, tuomio 27.10.1993, Kok. 1993, s. I-5383, 14 kohta).

34 Se, että luovutus perustuu julkisyhteisön yksipuolisiin päätöksiin eikä sopimukseen, ei tee direktiivin soveltamista mahdottomaksi (asia C-29/91, Redmond Stichting, tuomio 19.5.1992, Kok. 1992, s. I-3189, 15—17 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on näet katsonut, että direktiiviä sovelletaan tilanteessa, jossa viranomainen päättää lopettaa tuen myöntämisen päihteiden väärinkäyttäjistä huolehtivalle oikeushenkilölle, minkä seurauksena kyseisen oikeushenkilön toiminta päättyy kokonaan ja lopullisesti, ja siirtää tuen toiselle, samantapaiseen päämäärään pyrkivälle oikeushenkilölle (em. asia Redmond Stichting, tuomion 21 kohta).

35 Näin ollen pääasiassa tarkoitetun kaltainen luovutus kuuluu direktiivin aineelliseen soveltamisalaan.

36 On kuitenkin muistutettava, että direktiiviin voivat vedota ainoastaan sellaiset henkilöt, joita kyseisen jäsenvaltion kansallisessa työlainsäädännössä suojataan työntekijöinä (em. asia Danmols Inventar, tuomion 27 ja 28 kohta, em. asia Redmond Stichting, tuomion 18 kohta ja em. yhdistetyt asiat Hidalgo ym., tuomion 24 kohta).

37 Tämä tulkinta perustuu siihen, että direktiivillä pyritään yhdenmukaistamaan kyseinen ala vain osittain ulottamalla eri jäsenvaltioiden lainsäädännöissä toisistaan riippumattomalla tavalla taattu työntekijöiden suojelu koskemaan myös yrityksen luovutustilannetta. Direktiivillä pyritään siis mahdollisuuksien mukaan varmistamaan työsopimuksen tai työsuhteen jatkuminen muuttumattomana luovutuksensaajan kanssa, jotta estettäisiin se, että ne työntekijät, joita yrityksen luovutus koskee, joutuisivat pelkästään tämän luovutuksen takia huonompaan

asemaan. Direktiivillä ei kuitenkaan pyritä säätämään koko yhteisöä koskevasta yhteisiin perusteisiin nojautuvasta yhdenmukaisesta suojatasosta (em. asia Danmols Inventar, tuomion 26 kohta).

38 Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee, että toisin kuin Suomen hallitus ja komissio ovat väittäneet, direktiiviä ei sovelleta sellaisiin henkilöihin, joita ei kyseisen jäsenvaltion kansallisessa työlainsäädännössä suojata työntekijöinä, riippumatta siitä, millaisia tehtäviä nämä henkilöt suorittavat.

39 Edellä mainitusta asiasta Danmols Inventar ilmenevä oikeuskäytäntö on lisäksi vahvistettu työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 77/187/ETY muuttamisesta 29 päivänä kesäkuuta 1998 annetulla neuvoston direktiivillä 98/50/EY (EYVL L 201, s. 88), joka on saatettava osaksi jäsenvaltioiden kansallista oikeusjärjestystä viimeistään 17.7.2001. Näin muutettuna direktiivin 2 artiklan 1 kohdan d alakohdassa määritetään nimittäin "työntekijäksi" henkilö, jonka asema työntekijänä asianomaisessa jäsenvaltiossa on turvattu kansallisella palvelussuhdelainsäädännöllä.

40 Nyt esillä olevassa asiassa esille tulleiden seikkojen nojalla voidaan ajatella, että ASST:n työntekijät olivat pääasiassa kyseessä olevan luovutuksen hetkellä julkisoikeudellisessa eivätkä työoikeudellisessa palvelusuhteessa. Kansallisen tuomioistuimen tehtäviin kuuluu kuitenkin varmistua tästä.

41 Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä voidaan soveltaa tilanteessa,

jossa valtionhallintoon kuuluvan julkisen laitoksen hoitama, yleisön käyttöön tarkoitettuja televiestintäpalveluja tarjoava kokonaisuus luovutetaan viranomaisten tekemien hallinnollista toimilupaa koskevien päätösten perusteella vastiketta vastaan sellaiselle yksityisoikeudelliselle yhtiölle, jonka on perustanut ja jonka koko osakekannan omistaa toinen julkinen laitos. Niiden henkilöiden, joita luovutus koskee, on kuitenkin täytynyt alun perin olla kansallisessa työlainsäädännössä suojattuja työntekijöitä.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

42 Toisen ennakkoratkaisukysymyksen kahdella osalla, joita on syytä tarkastella yhdessä, kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko direktiivin 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kun luovutuksensaaja laskee rahamääräisiä oikeuksia, kuten työsuhteen päättymisen johdosta maksettavaa korvausta tai palkankorotuksia, jotka määräytyvät sen mukaan, kuinka kauan työntekijät ovat olleet luovutuksensaajan palveluksessa, sen on otettava huomioon koko se aika, jonka luovutettu henkilöstö on ollut luovutuksensaajan ja luovuttajan palveluksessa.

43 Telecom Italia katsoo ensiksi, että toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäistä osaa, joka koskee työsuhteen päättymisen johdosta maksettavan korvauksen laskemista, ei voida ottaa tutkittavaksi, koska siihen vastaaminen ei ole objektiivisesti arvioiden tarpeellista pääasian ratkaisemiseksi (ks. mm. asia C-319/94, Dethier Équipement, tuomio 12.3.1998, Kok. 1998, s. I-1061). Italian oikeudessa on näet nimenomaan säädetty, että jos Iritelin palvelukseen siirtyneet ASST:n työntekijät maksavat heille palvelusuhteen päättymisen johdosta maksetun korvauksen takaisin Iritelille, heillä on mahdollisuus saada kertaluonteinen työsuhteen päättymisen johdosta maksettava korvaus, joka on laskettu koko sen ajan perusteella, jonka he ovat olleet näiden molempien työnantajien palveluksessa.

44 Tältä osin on syytä muistuttaa, että yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin

asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (ks. mm. asia C-200/97, Ecotrade, tuomio 1.12.1998, Kok. 1998, s. I-7907, 25 kohta ja asia C-295/97, Piaggio, tuomio 17.6.1999, Kok. 1999, s. I-3735, 24 kohta). Kansallisen tuomioistuimen esittämä pyyntö voidaan jättää tutkimatta vain, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkitsemisella tai yhteisön oikeussäännön pätevyyden tutkimisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen (ks. mm. yhdistetyt asiat C-215/96 ja C-216/96, Bagnasco ym., tuomio 21.1.1999, Kok. 1999, s. I-135, 20 kohta).

45 Nyt esillä olevassa asiassa käsiteltävänä olevassa ennakkoratkaisupyynnössään kansallinen tuomioistuin on todennut, että niillä ASST:n työntekijöillä, jotka eivät olleet halunneet pysyä julkisyhteisön palveluksessa, oli lain nro 58/92 perusteella oikeus julkisoikeudellisen palvelussuhteensa päättyessä saada palvelussuhteen päättymisen johdosta maksettava korvaus. Se on myös todennut, että Collino ja Chiappero olivat vastustaneet tämän korvauksen maksamista siitä syystä, että kun he siirtyvät eläkkeelle, tämä korvaus estäisi heitä heistä riippumattomista syistä saamasta työsuhteen päättymisen johdosta maksettavaa korvausta koko sen ajan perusteella, jonka he olivat olleet luovuttajan ja luovutuksensaajan palveluksessa.

46 Tästä seuraa, että koska kansallisen tuomioistuimen toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisessä osassa esittämä yhteisön oikeuden tulkintapyyntö ei ole selvästi vailla yhteyttä pääasian kohteeseen, tämä kysymys otetaan tutkittavaksi.

47 Telecom Italia ehdottaa pääasian osalta, että toisen ennakkoratkaisukysymyksen molempiin osiin vastattaisiin kieltävästi. Se väittää näet, että siirretty työntekijä ei voi siirtoa edeltävien palvelusvuosien perusteella saada uuden työantajan soveltamia etuja, vaikka hän säilyttääkin ne oikeudet, jotka perustuvat aikaisemman työnantajan kanssa olleeseen työsuhteeseen.

48 Collino ja Chiappero, Itävallan, Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä komissio väittävät sitä vastoin, että kaikki ne velvollisuudet, myös ennen luovutusta syntyneet velvollisuudet, joita luovuttajalla on työntekijöihinsä nähden, sitovat direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan luovutuksensaajaa. Tästä seuraa, että määrittäessään palvelusvuosiin perustuvia työntekijän oikeuksia luovutuksensaajan on otettava huomioon myös työntekijän siirtoa edeltävät palvelusvuodet.

49 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ne luovuttajan oikeudet ja velvollisuudet, jotka johtuvat 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun luovutuksen tapahtuessa voimassa olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta, siirtyvät tällaisen luovutuksen vuoksi luovutuksensaajalle. Direktiivillä pyritään näin turvaamaan työntekijöiden oikeudet työnantajan vaihtuessa, jotta he voivat jäädä uuden työnantajan palvelukseen samoilla ehdoilla, joista luovuttajan kanssa oli sovittu (yhdistetyt asiat 144/87 ja 145/87, Berg ja Busschers, tuomio 5.5.1988, Kok. 1988, s. 2559, 12 kohta ja asia C-362/89, D'Urso ym., tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4105, 9 kohta).

50 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 91 kohdassa todennut, siirretyille työntekijöille ei aiemman työnantajan palveluksessa kertyneiden palvelusvuosien perusteella sellaisenaan synny sellaisia oikeuksia, joihin he voisivat vedota uuden työnantajan palveluksessa. Palvelusvuodet otetaan sitä vastoin huomioon määritettäessä tiettyjä työntekijöiden rahamääräisiä oikeuksia, ja luovutuksensaajan on tarvittaessa samalla tavalla kuin luovuttajankin pidettävä ennallaan juuri nämä oikeudet.

51 Tästä seuraa, että kun luovutuksensaaja laskee rahamääräisiä oikeuksia, kuten työsuhteen päättymisen johdosta maksettavaa korvausta tai palkankorotuksia,

jotka määräytyvät sen mukaan, kuinka kauan työntekijät ovat olleet luovutuksensaajan palveluksessa, sillä on velvollisuus ottaa huomioon siirretyn henkilöstön kaikki palvelusvuodet, jos tämä velvollisuus oli olemassa tämän henkilöstön ja luovuttajan välisessä työsuhteessa, ja niiden edellytysten mukaisesti, joista tässä suhteessa oli sovittu.

52 Jos työsuhdetta on kuitenkin kansallisen oikeuden mukaan muissa kuin yrityksen luovutustilanteissa mahdollista muuttaa työntekijöille epäedulliseen suuntaan erityisesti heidän irtisanomissuojansa ja palkkaehtojensa osalta, pelkästään se seikka, että yritys on välillä luovutettu ja että uuden työnantajan kanssa on tästä syystä tehty uusi sopimus, ei tee tätä muuttamista mahdottomaksi. Koska ne luovuttajan oikeudet ja velvollisuudet, jotka johtuvat työsuhteesta, siirtyvät direktiivin 3 artiklan 1 kohdan nojalla luovutuksensaajalle, työsuhdetta voidaan itse asiassa muuttaa luovutuksensaajaan nähden samoissa rajoissa kuin sitä olisi voitu muuttaa luovuttajaan nähden edellyttäen, ettei yrityksen luovutus itsessään ole tämän muutoksen syy (ks. mm. asia 324/86, Tellerup, ns. "Daddy's Dance Hall" -tapaus, tuomio 10.2.1988, Kok. 1988, s. 739, 17 kohta, ja asia C-209/91, Watson Rask ja Christensen, tuomio 12.11.1992, Kok. 1992, s. I-5755, 28 kohta).

53 Toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun luovutuksensaaja määrittää rahamääräisiä oikeuksia, kuten työsuhteen päättymisen johdosta maksettavaa korvausta tai palkankorotuksia, jotka luovutuksensaajan palveluksessa määräytyvät sen mukaan, kuinka kauan työntekijät ovat olleet sen palveluksessa, sillä on velvollisuus ottaa huomioon koko se aika, jonka siirretty henkilöstö on ollut sekä luovutuksensaajan että luovuttajan palveluksessa, jos tämä velvollisuus oli ollut olemassa tämän henkilöstön ja luovuttajan välisessä työsuhteessa, ja niiden edellytysten mukaisesti, joista tässä suhteessa oli sovittu. Direktiivin vastaista ei kuitenkaan ole se, että luovutuksensaaja muuttaa tämän työsuhteen ehtoja, jos tällainen muuttaminen on kansallisen lainsäädännön mukaan mahdollista muissa kuin yrityksen luovutustilanteissa.

Oikeudenkäyntikulut

54 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Itävallan, Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Pretore di Pinerolon 3.9.1998 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä voidaan soveltaa tilanteessa, jossa valtionhallintoon kuuluvan julkisen laitoksen hoitama, yleisön käyttöön tarkoitettuja televiestintäpalveluja tarjoava kokonaisuus luovutetaan viranomaisten tekemien hallinnollista toimilupaa

koskevien päätösten perusteella vastiketta vastaan sellaiselle yksityisoikeudelliselle yhtiölle, jonka on perustanut ja jonka koko osakekannan omistaa toinen julkinen laitos. Niiden henkilöiden, joita luovutus koskee, on kuitenkin täytynyt alun perin olla kansallisessa työlainsäädännössä suojattuja työntekijöitä.

2) Direktiivin 77/187/ETY 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun luovutuksensaaja määrittää rahamääräisiä oikeuksia, kuten työsuhteen päättymisen johdosta maksettavaa korvausta tai palkankorotuksia, jotka luovutuksensaajan palveluksessa määräytyvät sen mukaan, kuinka kauan työntekijät ovat olleet sen palveluksessa, sillä on velvollisuus ottaa huomioon koko se aika, jonka siirretty henkilöstö on ollut sekä luovutuksensaajan että luovuttajan palveluksessa, jos tämä velvollisuus oli ollut olemassa tämän henkilöstön ja luovuttajan välisessä työsuhteessa, ja niiden edellytysten mukaisesti, joista tässä suhteessa oli sovittu. Direktiivin vastaista ei kuitenkaan ole se, että luovutuksensaaja muuttaa tämän työsuhteen ehtoja, jos tällainen muuttaminen on kansallisen lainsäädännön mukaan mahdollista muissa kuin yrityksen luovutustilanteissa.

Moitinho de Almeida Gulmann Puissochet

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä syyskuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

kuudennen jaoston puheenjohtaja